

8. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651–VI. *Відомості Верховної Ради України*, 2013 № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88.

9. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь : Перун, 2009. 1736 с.

УДК 343.98

*Домбай М. М., ст. викладач Університету державної
фіскальної служби України*

*Семезенко Я. О., курсант Університету державної фіскальної
служби України*

*Москалюк І. І., курсант Університету державної фіскальної
служби України,*

e-mail: moskaluk16@gmail.com

ЕКСПЕРТНА ПРАКТИКА: СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

Сучасні досягнення науки й техніки, які становлять зміст категорії спеціальних знань і активно використовуються у практиці розслідування злочинів, сприяють суттєвому розширенню спектра джерел доказової інформації у кримінальному провадженні. Різні аспекти застосування спеціальних знань у слідчій і судовій діяльності розглядали багато вчених-криміналістів, серед яких Т. В. Авер'янова, В. П. Бахін, Р. С. Белкін, А. І. Вінберг, В. Г. Гончаренко, Н. І. Клименко, В. К. Лисиченко, М. В. Салтевський, М. Я. Сегай, І. Я. Фрідман, В. Ю. Шепітько, О. Р. Шляхов, М. Г. Щербаковський та інші. Однак наука (як і суспільство) постійно розвивається, удосконалюються сфери людської діяльності, з'являються нові види кримінальних правопорушень, що потребує впровадження нових видів судових експертиз. Актуальними залишаються питання суті сучасної судової експертизи, участі спеціалістів у слідчих (розшукових) діях, правового статусу суб'єктів застосування спеціальних знань, а також можливостей їх застосування [1, с. 103–105].

Однією з найважливіших форм застосування спеціальних знань у кримінальному судочинстві є судова експертиза, завдяки якій слідчий і суд отримують нову інформацію, яка має доказове значення для кримінального провадження і яка не може бути отримана за допомогою інших процесуальних засобів. Експертиза як один із засобів збирання доказів сприяє всебічному, повному та об'єктивному дослідженню обставин, що мають значення для кримінального провадження, прийняттю законних і обґрунтованих судових рішень.

Сьогодні провідні криміналісти – науковці та практики (М. Я. Сегай, Н. І. Клименко, В. Я. Колдін та ін.) указують на необхідність упровадження експертних технологій, що спрямовані на вдосконалення судово-експертної діяльності шляхом оптимізації застосування матеріально-технічного, науково-методичного, кадрового потенціалу судово-експертних установ [2, с. 234].

Результативність судово-експертної діяльності зумовлюється ефективною взаємодією між замовниками експертного дослідження (яким можуть бути правоохоронні та судові органи, адвокати, захисники та особи, які самостійно захищають свої інтереси, органи нотаріату, митниці, а також підприємства установи організації і громадяни [2, с. 240]), з одного боку, та з іншого – працівниками судово-експертних установ при виконанні складних комісійних експертиз, розробці нових та вдосконаленні існуючих експертних методик, у профілактичній роботі. Зростає роль керівника судово-експертної установи як організатора та контролера вірного та оптимального застосування системи засобів судових експертиз для розв'язання конкретного завдання.

Ще однією з особливостей криміналістичних досліджень є те, що їх проведення має здійснюватись згідно з відповідним чином затвердженими експертними методиками, що характеризуються поєднанням у собі необхідних вимог проведення дослідження, є основою якості та швидкості вирішення завдань експертизи. У зв'язку з цим, їх вивчення і розроблення мають важливе значення у науково-дослідній і практичній діяльності [4, с. 67–69].

Таким чином, не дивлячись на деяку неоднозначність існуючих в цілому визначень, можна говорити про те, що поняття «експертна методика», яке є основним у судово-експертній діяльності, наразі цілком сформувалося. Оскільки методика або ж техніка експертного дослідження – це рівень високоспеціалізованого методологічного знання, то в силу

притаманних йому функцій безпосередньої регламентації наукової діяльності, методика завжди повинна мати чітко виражений нормативний характер [3, с. 389–390].

На нашу думку, методики експертиз повинні видаватися окремими виданнями та розсилатися в провідні експертні установи України, однак при цьому, якщо загальні методики можуть бути доступними широкому загалу громадськості, то конкретні (окремі) повинні бути доступні тільки для службового використання експертами спеціалізованих державних експертних установ, слідчими, прокурорами, суддями. Підбиваючи підсумки, треба зазначити, що подальше удосконалення судово-експертної діяльності можливе лише за умов плідної співпраці законодавців, вчених, науковців, практиків, постійного обміну досвідом із зарубіжними колегами, поширення передового досвіду експертної практики.

Список використаних джерел:

1. Пиріг І. В. Теоретичні основи експертної діяльності органів внутрішніх справ : монографія – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2011. 312 с.
2. Клименко Н. І. Судова експертологія : курс лекцій. К. : Ін Юре, 2014. 528 с.
3. Моїсєєв О. М. Експертна технологія і критерії оптимізації її застосування : матеріали міжнародної наук.-практ. конф.; м. Донецьк, 24 листоп. 2013 р. Донецьк : ТОВ Норд Комп'ютер, 2013. С. 386–390.
4. Моїсєєв О. М. Використання експертами державних судово-експертних установ стороннього науково-технічного обладнання. *Правничий часопис Донецького університету*. 2015 № 1. С. 67–69.

УДК 343.98

*Овсянникова І. М., ст. наук. співробітник Харківського НДІСЕ,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3351-7781>,
e-mail: inessa_ows@ukr.net*

ЩОДО ДЕЯКИХ ПРОБЛЕМ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ У СФЕРІ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У світлі сучасних трансформаційних процесів у нашому суспільстві, зокрема, орієнтованості нашої держави на курс Європейського Союзу, актуальною постає проблема підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання судово-експертної діяльності (далі АПР СЕД) в Україні.

Безперечним є твердження, що судова експертиза є однією із складових судової системи, та в багатьох справах є одним з головних джерел доказів. Тому в умовах проведення комплексної судової реформи процес удосконалення АПР СЕД є цілком закономірний.

Сьогодні серед науковців відсутній єдиний підхід до методології оцінки ефективності СЕД, іноді висловлюється думка про неможливість такої оцінки. На даний час, оцінювання ефективності СЕД в основному зводиться до діагностики проблем в законодавстві про СЕД в Україні, виявлених на підставі практичного досвіду.

Виявленням та аналізом існуючих проблем в законодавстві про судово-експертну діяльність в Україні та шляхам вирішення таких проблем приділяли свою увагу багато учених та експертів-практиків, серед яких: Л. М. Головченко, В. В. Галуцько, Л. В. Дікань, О. М. Ключев, Н. І. Клименко, О. О. Оліник, В. Д. Понікаров, П. І. Репешко, В. С. Серьогін, Е. Б. Сімакова-Єфремян, Я. І. Слободян, Н. М. Ткаченко, О. В. Хомутенко, М. Г. Щербаковський, В. М. Ємельянов, О. М. Єшук та ін. Проте, незважаючи на досить широкий спектр досліджень із даної проблематики, окремі питання й досі залишаються невирішеними.

Відповідно до п. 14 ч. 1 ст. 92 Конституції України: винятково законами України визначаються засади судової експертизи [1]. Базовим законом, що визначає засади судової експертизи є Закон України «Про судову експертизу» № 4038–ХІІ від 25.02.1994 р. (далі – базовий Закон) [2].

Практика застосування згаданого Закону, як основоположного правового регулятора відносин у сфері судово-експертної діяльності, підтвердила його необхідність та важливість. За час, що минув, переважна більшість положень цього Закону не втратила своєї актуальності, проте й виявила чимало проблем, вирішення яких потребує системного вдосконалення та уточнення нормативно-правової бази, що регулює судово-експертну діяльність, передусім шляхом внесення досить істотних змін і доповнень до зазначеного Закону [3, с. 101].